

Correctievoorschrift HAVO

2010

tijdvak 1

Nederlands

tevens oud programma

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 52 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 *Tekst met vragen*

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk *volledig goed* is en dat *strikt, dus zonder enige overschrijding*, binnen de gegeven antwoordlengte valt, wordt daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend.

1.3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

2 Samenvatting

2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de *in de opdracht gevraagde* informatie-elementen.

2.2 Bij het toekennen van scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:

- Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
- Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dient aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
- Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent.

2.3 De aftrek voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de samenvatting bedraagt maximaal 4 scorepunten. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: fouten tegen de regels voor interpunctie, voor het gebruik van hoofdletters, voor zinsbouw, voor spelling, voor woordgebruik en voor woordvolgorde.

Deze aftrekgeregeling dient als volgt te worden toegepast:

voor fouten tegen de regels voor *interpunctie*:

1 fout of 2 fouten - 0

3 of meer fouten - 1

voor fouten tegen de regels voor de *overige categorieën*:

1 fout of 2 fouten - 1

3 of 4 fouten - 2

5 of 6 fouten - 3

7 of meer fouten - 4

Fouten die herhaald worden, moeten gerekend worden als afzonderlijke fouten.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de spelling volgens de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje) van 2005.

Deze aftrekgeregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

2.4 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Tekst 1 Hoera! Een nieuw klimaat

1	maximumscore 2 "Voor grote ... te wonen." (regels 23-28)	
	Indien "Dit is ... is genoemd." (regels 18-23)	1
2	maximumscore 3 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• De vraag of de huidige technieken de veiligheid (voor het water) kunnen blijven garanderen / De vraag of de huidige technieken de veiligheid (voor het water) op den duur/straks/op de lange termijn kunnen garanderen.• een volledig goed antwoord, niet langer dan 25 woorden	2 1
3	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none">• Door de hitte sterven er meer (oude) mensen• een volledig goed antwoord, niet langer dan 10 woorden	1 1
4	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none">• De geringere wintersterfte corrigeert (ruimschoots) de toenemende zomersterfte• een volledig goed antwoord, niet langer dan 10 woorden	1 1
	Indien "Maar met ... te verhelpen" (regels 101-105)	0
5	C	
6	C	
7	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none">• 1 "Het groeiseizoen ... productievare oogst." (regels 179-183)• 2 "Geringere opbrengsten ... hogere prijzen." (regels 197-200)	1 1
	Indien "Door de ... Nederlandse wijnboeren" (regel 183-188)	0

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • 1 Adaptatievermogen is over landen ongelijk verdeeld / Sommige landen hebben geen of onvoldoende geld of technologie voor adaptatie • 2 Natuur en maatschappij kennen een grens waar het adaptatie betreft • een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden per kritische opmerking 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>Indien de onder 1 en 2 gegeven antwoorden (gedeeltelijk) elkaars parafraze zijn of in elkaars verlengde liggen zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 De opwarming van de aarde heeft onomkeerbare gevolgen – 2 Natuurlijke en maatschappelijke systemen kunnen zich niet oneindig aanpassen 	1
9	maximumscore 1 alinea 2	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Ook goed te rekenen: alinea 1.</i></p>	
10	A	
11	maximumscore 1 alinea 6	
12	maximumscore 1 alinea 8	
13	B	
14	C	
15	maximumscore 2	
	<p>Door het gebruik van het woord ‘ontwikkelingshulp’ lijken de gevolgen van de klimaatverandering uitsluitend een probleem voor de Derde Wereld te zijn.</p> <p>of</p> <p>Door het gebruik van het woord ‘ontwikkelingshulp’ lijkt het alsof uitsluitend de Derde Wereld een probleem heeft met de beperking van energieverbruik en kooldioxide-uitstoot.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Ook goed te rekenen: Het idee dat het op orde brengen van je eigen zaken onder ontwikkelingshulp valt, getuigt van een cynische/afwijzende visie op ontwikkelingshulp.</i></p>	
16	C	

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 2</p> <p>“We trekken ... een pleziertje.” (regels 283-287)</p> <p>Indien:</p> <p>“We zouden ... zal meevallen.” (regels 260-262)</p> <p>of</p> <p>In Nederland ... kan dromen.” (regels 264-269)</p> <p>of</p> <p>“Onze gezondheid ... verdienen ook.” (regels 269-272)</p>	1
18	D	

Tekst 2 De prijs van privacy

In een goede samenvatting (maximumscore 24 punten) moeten de onderstaande informatie-elementen opgenomen zijn. Om de scores van de samenvatting per onderdeel te kunnen verwerken, zijn deze afzonderlijke informatie-elementen doorgenummerd.

- 19.1 maximumscore 6**
(*verandering en oorzaak van die verandering*)
- Vroeger 1
 - werd privacy gezien als iets wat beschermd moest worden / een domein waar de overheid niets mee te maken had 1
 - Tegenwoordig 1
 - heeft de overheid veel bemoeienis met ons privéleven 1
 - Veiligheid wordt belangrijker gevonden dan privacy 1
 - De oorzaak hiervan is de angst voor terroristische aanslagen 1
- 19.2 maximumscore 3**
(*aanvaardbaarheid*)
- Openbare controle helpt de straat veiliger te maken 1
 - In de openbare ruimte hebben we (nu eenmaal) minder privacy dan thuis 1
 - Wie niets te verbergen heeft, kan hier niets op tegen hebben 1
- 19.3 maximumscore 2**
(*tegenstrijdigheid*)
- De tegenstrijdigheid hierbij is 1
 - dat we de rechtsstaat willen beschermen door de beginselen van de rechtsstaat op te offeren 1

Vraag	Antwoord	Scores
19.4 maximumscore 5		
	<i>(consequenties)</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit heeft tot gevolg dat • een (wettelijke) verruiming en vernieuwing van bevoegdheden in hoog tempo • waardoor onschuldige burgers gevolgd kunnen worden • zonder dat ze concreet ergens van verdacht worden • naast het oneigenlijk gebruik van informatie / koppelen van gegevensbestanden van overheid en particuliere organisaties door politie, justitie en veiligheidsdiensten 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
19.5 maximumscore 2		
	<i>(rechtvaardiging door burgers)</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Niemand zal betwisten • dat het (vooral) de taak van de overheid is de burger te beschermen tegen externe bedreigingen / gevaren van buitenaf 	<p>1</p> <p>1</p>
19.6 maximumscore 2		
	<i>(tegenspraak rechtvaardiging)</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Maar • de burger heeft ook recht op bescherming tegen de overheid zelf / privacywetgeving dient de burger van overheidsbemoeienissen (met zijn privéleven) te vrijwaren 	<p>1</p> <p>1</p>
19.7 maximumscore 3		
	<i>(spanningsveld en hoe ermee om te gaan)</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht niet alleen richten op beschermende maatregelen tegen bedreigingen van buitenaf, maar ook op beschermende maatregelen tegen de overheid zelf / De burgerlijke vrijheden zouden juist inzet moeten vormen van strijd tegen het terrorisme • Nagaan of antiterreurmaatregelen de veiligheid daadwerkelijk vergroten • De bestaande regels en bevoegdheden op hun werking beoordelen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
19.8 maximumscore 1		
	<i>(conclusie)</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nagaan hoe hoog de prijs mag zijn die we voor onze veiligheid over hebben 	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20.a Regeling met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de samenvatting

Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik kunnen in totaal maximaal 4 hele scorepunten worden afgetrokken. De toepassing van deze aftrekgeregeling kan overigens nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0 punten.

Zie de Vakspecifieke regel 2 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

20.b Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding van de samenvatting

Voor de eerste overschrijding met 23 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 16 scorepunten.

De toepassing van de aftrekgeregeling kan overigens nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0 punten.

Schematisch:

231 - 253: 0 scorepunten aftrek;

254 - 258: 2 scorepunten aftrek;

259 - 263: 4 scorepunten aftrek;

264 - 268: 6 scorepunten aftrek;

269 - 273: 8 scorepunten aftrek;

et cetera, tot een maximale aftrek van 16 punten.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 28 mei naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1 naar: Mark Traa, Hoera! Een nieuw klimaat, HP/de Tijd, 6 juli 2007

tekst 2 naar: Willem de Bruin, De prijs van privacy, de Volkskrant van 15 september 2007

tekstfragment 1 Milieu- en Natuurplanbureau, Vier scenario's voor Nederland.

Vier toekomstige voor evaluaties van de kwaliteit van natuur en milieu,
www.pbl.nl, maart 2009

tekstfragment 2 www.wageningenuniversiteit.nl, maart 2009